

Bomen mede dankzij bomenhotel behouden

Tekst: Gert Vreemann
Foto's: De Eijk Groep

EIJKELBOOM UTRECHT VERWIJDEERT EN
HERPLAATST BOMEN BIJ RIOOLVERNIEUWING

PROJECT:
BOMEN VERWIJDEREN
F.C. DONDRSSTRAAT, UTRECHT

OPDRACHTGEVER:
Gemeente Utrecht
LOOPTIJD:
2020-2022

WERKZAAMHEDEN:
Verwijderen, opslaan en terugplaatsen
van vijftien volwassen bomen

In de stad Utrecht wordt grote waarde gehecht aan bomen. In het kader van de vergroening en het behoud van bomen heeft de gemeente Utrecht er daarom voor gekozen om na de renovatie van het riool vijftien bomen terug te plaatsen. Een hele operatie, die is toevertrouwd aan Eijkelboom Utrecht (De Eijk Groep). Het bomenhotel van het bedrijf speelt daarin een belangrijke rol.

ARIE VAN RIJSEN, BEDRIJFSLEIDER VAN EIJKELBOOM UTRECHT (RECHTS), EN CHRIS SWINKELS, SENIOR-TOEZICHTHOUDER PROJECTEN (SPECIALISME BOMEN) VAN DE GEMEENTE UTRECHT:

“Vitale volwassen bomen geven meerwaarde aan het leefklimaat en verhogen de marktwaarde van de huizen.”

De F.C. Dondersstaat in de Zeeheldenbuurt van Utrecht staat vol oude negentiende-eeuwse woningen in Renaissancestijl, waarvan de waarde vaak boven de miljoen euro uitkomt. In deze straat is het riool aan renovatie toe, waarbij er ook een regenwaterriool wordt aangelegd. In die straat staan vijftien flinke Ginkgo's, met een geschatte leeftijd van tussen de vijftien en twintig jaar. Een onderdeel van het plan is dat deze vijftien Ginkgo's voor de renovatie van het riool worden verwijderd en na de renovatie zullen worden teruggeplaatst.

'OMDAT JE MET LEVEND MATERIAAL TE MAKEN HEBT EN VOORAF NIET IN DE GROND KUNT KIJKEN, IS EEN GEZONDE WISSELWERKING MET DE GEMEENTE NODIG'

APARTE AANBESTEDING

Chris Swinkels van de gemeente Utrecht, die verantwoordelijk is voor dit project en het begeleidt, is er helder over. "Het behoud van bomen geeft meerwaarde aan een straat.", zegt hij. Hij geeft aan dat vervangen gezien de kosten op langere termijn niet eens zoveel goedkoper is je en dan weer jonge bomen hebt. "Bovendien was het de wens van de omwonenden om de bestaande Ginkgo's te behouden." Het verwijderen, tijdelijk stallen en weer terugplanten van de bomen is apart aanbesteed, waarbij er hoge eisen werden gesteld aan de werkwijzen en de omgang met de Ginkgo's tijdens het hele traject. Onderdeel was ook een driejarige zorgplicht. De Eijkelboom-vestiging in Utrecht kreeg deze klus gegund.

GEFASEERDE AANPAK

Omdat je met levend materiaal te maken hebt en vooraf niet in de grond kunt kijken, is er maar deels sprake van een vast RAW-bestek. "Het kent risico's die niet allemaal vooraf honderd procent in te schatten zijn en hierin is een gezonde wisselwerking met de gemeente nodig", zegt bedrijfsleider Arie van Rijssen. "Die ruimte is er", stelt hij vast. Hierbij gaat Eijkelboom gefaseerd te werk. Vorig jaar werd het belangrijke voorwerk gedaan. Rondom de bomen werd op ruim anderhalve meter de grond tot 80 centimeter diepte (tot onder de wortellaag) losgegraven. Dat is geheel gebeurd met voorsteken en met behulp van een mini-graafmachine en een mobiele graafmachine door een vaste groep kundige medewerkers. Er liggen daar namelijk veel kabels en leidingen, die uiteraard via de Klic-melding zijn getraceerd, maar waarvan de precieze ligging niet altijd zeker is. Kabels en leidingen die met het wortelstelsel wa-

ren verweven, werden voorzichtig losgemaakt. Er zijn volgens de besteisen geen kabels en leidingen 'doorgeknijpt'. Daarna zijn deze werksleuven weer dichtgegooid om op het moment van het daadwerkelijk verwijderen van de bomen snel te kunnen werken.

Het verwijderen van de bomen werd gelijktijdig gepland met de gefaseerde werkzaamheden aan het riool, zodat er maar één keer verkeersbelemmerende maatregelen hoefden te worden getroffen. Omdat het verwijderen al was voorbereid, konden de bomen relatief snel met een telekraan worden verwijderd. Daarbij is samen met de gemeente vooraf een route uitgestippeld om de tien tot vijftien meter hoge bomen te kunnen transporteren. Bij het verwijderen zat de grootste onzekerheid in het wel of niet hebben van een penwortel. Als deze aanwezig zou zijn, zou de kans op beschadigen van de bast bij het verwijderen te groot zijn. Hiervoor werd na het uitgraven van de sleuf de onderkant van de kluit 'gelost' door een ketting onder de wortelkluit door te trekken. De Ginkgo's bleken geen penwortel te hebben. Zo werden alle vijftien bomen volgens plan verwijderd.

BOMENHOTEL

Om de boom te laten overleven, moest de kruin in verhouding worden teruggesnoeid. Dit werd uitgevoerd door een gecertificeerd ETW'er (European Tree Worker) van Eijkelboom. Er bleef ongeveer een derde van de kruin over. Om ze op dezelfde plek terug te kunnen zetten, werden alle bomen gelabeld en werd de zonkant gemerkt. Daarna gingen ze naar de tijdelijke opslag in het bomenhotel. Hiervoor heeft Eijkelboom de eigen kwekerij Anderstein op het gelijknamige landgoed in Maarn. Een deel daarvan is ingericht als bomenhotel. Daar kunnen bomen van verschillende groottes tijdelijk worden ondergebracht. "We hebben daar met een mooie grondslag te maken, dus dat is een goed vertrekpunt", zegt Van Rijssen. Dit hotel vormde een belangrijk onderdeel in het gegund krijgen van het project. "We hebben ervaring met het tijdelijk plaatsen van dergelijke grote bomen. De verzorging is erop gericht om bomen desgewenst langere tijd op te slaan en ze zo vitaal te houden dat na herplanten de kans op een gezond herstel en doorgroei maximaal is", aldus Van Rijssen. Het tijdstip van herplanten is dan minder kritisch. "We kunnen ze terugplanten als het rioolproject helemaal is afgerond en dan het juiste jaargetijde uitkiezen. Zoals de planning nu loopt, zal dat de komende herfst of winter worden. Daarna kunnen de bewoners weer genieten van een opgeknapt straat met de vertrouwde Ginkgo's in hun tweede leven."

WERKZAAMHEDEN

1.

Eijkelboom Utrecht klaarde de klus met deze vaste ploeg medewerkers, die op elkaar ingespeeld zijn en de vereiste vakkennis hebben.

2.

Vorig jaar zijn de bomen rondom tot 80 centimeter diep losgegraven om alle kabels en leidingen te traceren en waar nodig los te maken van de kluit. Alles is handmatig voorgestoken.

3.

Voor het verwijderen van de bomen konden de sleuven dit jaar snel worden losgegraven en de kluit worden vrijgemaakt door er een kabel onderdoor te trekken.

4.

Het inpakken van de kluit is een specialistisch karwei, zeker als de bomen een eind op transport moeten.

5.

Het uittillen en laden is specialistisch werk, waarbij het vastbinden moet worden afgestemd op de zwaarte en de sterkte van de bast om elke vorm van beschadiging te voorkomen.

6.

De bomen zijn zorgvuldig geladen voor speciaal transport, waarbij samen met de gemeente de best mogelijke routing is uitgezet.

7.

De bomen zijn allemaal gemerkt en voorzien van een label om ze op dezelfde plek terug te kunnen zetten, met de zonkant wederom op de zonkant.

8.

De Eijk Groep heeft op landgoed Anderstein een eigen kwekerij met een bomenhotel. Daar zijn de Ginkgo's neergezet in afwachting van de herplaatsing.